



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Veritas Catholica. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

explanaciones sint in ijs, quæ obscuriora sunt, quæ laudem plausumque differentibus conferant. Nam ea, quæ Moyses agrestis, & simplici sermone conscripsit, diuinitus sancta, & figuræ, atque anigmatis obiecta confirmant, atque ingentibus repleta mysterijs inflati mente, ac tumidi, obturbato in semetipsis rationis humana iudicio, sacramenta putant, in quibus imperitus, & agrestis scriptor explicare se non valet. Hæc Porphyrius. Paucis vero interiectis affirmat, huius rei auctorem extitisse Origenem, quem se restatur, cum esset paruulus, cognouisse.

Hoc eodem blasphemæ spiritu deinde adductus Erasmus in epist. ad Imperatorem, quam præfixit libro suo Paraphrasum, ait: Veteris Ecclesiæ Doctores in allegorijs explicandis partim variant, partim sic agunt, ut mihi ludere videantur. Demum Lutherus Erasmi proles de Dionysio Areopagita ita scribit: Ludis in allegorijs, quod est otiosorum hominum studium. Quibus fauere videtur Abulenſis q. 57. in 2. cap. Matth. ubi asserit, nullum mysticum sensum esse secundum mentem Spiritus sancti, sed omnes esse fictiones concionatorum. Idem docuit quæst. 28. in cap. 13. Matth. & Postilla marginalis in ipsum Abulenſis. quæst. 74. in 6. cap. Iosue.

CAPVT II.

Veritas Catholica.

Ceterum, quam impudenter mentitus sit Porphyrius, id satis demonstrat quod Philon Iudeus in libro de vita Theoretica narrat. Scribit enim hoc genus mysticæ interpretationis apud Hebræos viros religionis, & sanctitate in populo enim ab aurora diluculi vsque ad vespertum integros dies ponere consueuerunt in lectione sacrarum Scripturarum, quas ad allegoricos, & mysticos sensus applicare studebant. Imo vero ipse Christus, & eius Apostoli, ut disp. 15. patebit, hoc genere interpretationis sæpenter vti sunt. Idem etiam Philon, ut refert Euseb. in 2. lib. historiæ c. 17. laudans Christianos illius temporis in eo lib. de vita Theoretica, inquit in hæc verba: Tractatus autem sacrarum voluminum huiusmodi habent, ut magis allegoricis opinionibus vrantur, quoniam quidem omnis lex viris istis videtur animali esse similis, quod corpus quidem habeat ipsam literam, & ea, quæ secundum literam designantur: animam vero occultum in litera spiritalem, & inuisibilem sensum, quem illi ab auctoribus suis edocti sublimius, & nobilitius velut inspicientes per speculum contemplantur. Est ergo antiquior consuetudo, quam Porphyrius putauit, & in magno pretio, & honore hoc genus interpretationis habendum, quod eo non modo veteres Patres, Scriptores sacri, atque Apostoli, sed etiam Christus ipse vsus fuerit, ut disput. 15. videbimus: ex quo etiam Erasmi, & Lutheri impudentia apparebit.

Consentiant igitur Catholici, quos paulo post allegabimus, sacras Scripturas non solum historice, seu literaliter, sed mysticæ etiam, seu spiritualiter explicari posse: id quod testimonio Philonis proxime allato, & Iosephi lib. 3. antiquit. cap. 11. optime confirmatur. Docet enim plura mysticæ significata in vestibus sacerdotalibus olim fuisse, quæ postquam singulatim explicauit, subiungit in fine cap. Hæc declarata sufficiant, cum sæpius, & in multis vixus legislatoris opportune possit exponi.

Ex patribus vero hanc sententiam nobis tradiderunt Origenes lib. 10. in c. 15. epistolæ ad Rom. & lib. 4. Periarchon cap. 2. & homil. 2. & 7. in Genesim, & 11. in Numeros. Hieronymus in magnis commentarijs epistolæ ad Galatas 4. in id, quod Paulus adducit, de duobus filijs Abraham, & lib. de paschate, & in Epist. ad Hedibiam, quæ est 150. quæst. 2. Augustinus multis in locis in Imperfecto de Genesi cap. 2. primo de Genesi ad literam cap. 1. de vera religione cap. 50. epist. 49. ad quæstionem vltimam 15. de ciuit. cap. 27. lib. 17. cap. 3. de vtilitate credendi cap. 3. de doctrina Christiana 17. Gregorius in præfatione Moralium cap. 7. & 4. & 22. lib. cap. 22. Cyrillus lib. 1. in Leuit. in principio, & lib. 5. ante medium, Ambrosius sermone 14. & in Psalm. 108. in primum versum & 2. lib. in Lucam in illud cap. 3. Qui fuit Phares: & lib. 5. in Lucam in illud cap. 6. Respondens Iesus: dum explicat id, quod fecit Achimelech, & factum Centurionis, quod habetur c. 7. & in illud, Nantiauerunt Ioanni & lib. 6. in illud cap. 6. Et respondens Iesus, ubi agit de effusione vnguenti, Eucherius lib. de formulis spiritualibus in principio, Beda in principio Genesim, Bernard. serm. 61. ex paruis, Hugo de S. Victore lib. 6. eruditionis didascalicæ cap. 3. & 4.

Ex Scholasticis autem Theologis plurimi hoc ipsum docuerunt S. Thomas, & Caietanus in hoc art. Nicolaus de Lyra in Prologo 2. & 3. in Postillam Bibliorum, Paulus Burgen in editione ad vtrumque Prologum, Alphonsus de Castro lib. 1. aduersus hæreses c. 3. Driedo lib. 2. de sacra Scriptura c. 2. Catherinus in opusculis de Clauibus Scripturæ cap. de varijs sensibus, Sixtus Senens. lib. 3. Bibliot. sanctæ à principio, Pagninus in Hagoge c. 18. & sequentibus. Adamus in Prologo in Ialam, Michael Medina lib. 6. de recta in Deum fide cap. 25. ubi ex Petro Galatino refert apud Hebræos ita in pretio fuisse sensum mysticum, ut lingua ipsorum diceretur ab antiquis דבר גלוי Dabbar gadol, hoc est verbum grande: sensum vero literalem appellarent דבר קטן Dabbar Caton, hoc est verbum paruulum. Indubitatum igitur esse debet, in eodem loco Scripturæ, non tantum literalem, & primarium, sed mysticum etiam, & secundarium sensum aliquando contineri. Multa vero testimonia in nouo testamento à Christo, & Apostolis in mystico sensu vsurpata fuisse ex ijs, quæ dicemus duabus disputat. sequentibus manifestum erit.

Verum cum dicimus sub eadem litera mysticum etiam sensum delitecere, non intelligimus eum, quem quisque arbitrato suo elicere potest, & per similitudinem quandam, quæ ab accommodatione parum distat, à concionatoribus non inutiliter ad populum vsurpari solet: qua sola ratione Abulenſis q. 18. in c. 13. Matthæi, immerito putauit præter literalem mysticum etiam sensum sub eadem litera esse posse, sed dicimus præter literalem sensum, mysticum etiam ex intentione Spiritus sancti, qui est præcipuus auctor Scripturæ, sub eadem litera aliquando latere: cumque talis sensus ab Spiritu sancto sit, recte de illo dici potest implerum esse, aut prophetatum, ut sequenti disputatione patebit.

Doctrina hæc non obscure colligitur ex Patribus, & Doctoribus allegatis, atque sequentibus deabus disputat. exemplis illustrabitur: ubi etiam ostend-

4. Origenes.

Hieronymus.

Augustinus.

Gregorius.

Cyrillus.

Ambrosius.

Eucherius.

Beda.

Bernardus.

Hugo.

S. Thomas.

Caietanus.

Lyra.

5. Burgenſis.

Castro.

Driedo.

Catherinus.

Sixtus.

Senens.

Pagninus.

Adam.

Mich. Medina.

6. Abulenſis.

impugnatur.

ostendimus, proprium esse Scripturæ, utrumque sensum literalem scilicet, & mysticum continere. Quod si sententia Abulenſis vera eſſet, in eo, quod dixit sensum mysticum non esse ab Spiritu sancto, proprium non eſſet Scripturæ talem sensum continere: eſſet enim solum accommodatio quedam, quæ cuilibet Scripturæ convenire poteſt. Idcirco Abulenſem pro hac ſententia non allegamus, etiamſi ipſe mysticum sensum concedat: hunc enim non putat eſſe ex intentione Spiritus sancti, ut nos contendimus. Et hæcenus contra primum errorem hæreticorum pugnatum eſt.

Error literarum definitionum. Sebastianus, Frankius.

Auguſtin.

Tertium error.

7.

Quæ dicitur de his erroribus viſa.

Tertio denique peccant qui utrumque scripturæ sensum libenter ſuſcipiunt; in literali tamen nec propriam vocum ſignificationem, ubi tropo opus non eſt, iuxta ea, quæ ſuperiori art. dicebamus, nec contextum ſcripturæ attente conſiderant: aut communem, & vulgata editione relicta ad Græcæ, & Hebræicæ ſe conferunt: vel denique qui in fidei dogmatibus parum inſtructi, ad eum sensum ſcripturam detorquent, qui hæreticis fauet: id quod S. Paulum explanantibus non raro evenire ſolet: aut qui ſpiritualem sensum ante literalem, aut ſpiritualem ex omnibus locis ſcripturæ cum in multis non reperiatur, ut diſput. 16. dicemus, eruerent conantur.

Recte igitur Nazian. oratione 2. in Paſcha, quæ eſt 42. reprehendit eos, qui nullum alium præter literalem sensum admittunt: & eos, qui in erudendo ſpiritualem nimis ſunt, ſcribens hoc modo. Nos tamen media quadam via inter eos, qui craſtore omnino ingenio ſunt, & eos, qui nimio contemplationis, & anagogiæ ſtudio ducuntur, incedentes, ut nec prius inertes, ac torpidi maneamus, nec rursus curioſiores ſcimus quam par ſit, atque à propoſito argumento excidamus, & euagemur, (alterum enim Iudaicum quodammodo, & abſtractum, alterum ineptum ac ſomniorum coniectore dignum eſt, præterque utrumque reprehensionem meretur) ad hunc modum de his rebus non nimis abſurde, nec ridicule diſſeremus. Explicat deinde myſteria, quæ in eſu agni paſchalis continebantur. Idem habet Nicetas commentator ipſius in ea verba.

Recte ergo via in eſet, qui hos omnes ſcopulos vitare cutabit, & primum literalem sensum, atque ubi commode fieri poſſit, ſpiritualem eliciet, ea tamen moderatione, ut non quemlibet ſpiritualem putet ab Spiritu sancto intentum fuiſſe: ſed eum, qui vel à ſacro Scriptore, vel cõmuni Patrum ſententia fuerit probatus. Iam ergo ad ſingulos modos tractandi, ſeu explicandi ſcripturam, gradum faciamus. Eſt autem in vniuerſum triplex viſus illius. Primus iuxta sensum literalem, quem alij historicum vocant. Secundus iuxta sensum mysticum, qui & allegoricus, & ſpiritalis dicitur. Tertius denique per accommodatiõem, & ut

duos priores inferius elucidandos relinquamus, quod ad noſtrum inſtitutum magis pertineant, de tertio ante omnia quid ſit, & an Scriptores ſacri eo etiam vtantur, qualiterque Theologicis argumentis prodeſſe poſſit, non nihil diſſeramus.

DISPUTATIO XIV.

An Scriptores Canonici, ſicut etiam Patres, vi fuerint ſacra Scriptura per accommodatiõem.

Non ſolum Patres, ſed Scriptores etiam Eccleſiaſtici viſi ſunt Scriptura per accommodatiõem. cap. 1.

Omnia teſtimonia veteris teſtamenti in ſenſu literalis recitari ab Euangelisſtis alij aſſerunt. cap. 2.

Quædam ab Euangelisſtis non per accommodatiõem, ſed in ſenſu mystico recitari, verior ſententia eſt. c. 3.

Quædam per accommodatiõem, quæ ad literalem multum accedit, ab Euangelisſtis allegari. cap. 4.

Variis ſenſus Scripturæ per accommodatiõem. cap. 5.

Quomodo ſcriptura per accommodatiõem utilis ſit ad arguendum. cap. 6.

CAP. I.

Non ſolum Patres, ſed Scriptores etiam Eccleſiaſtici viſi ſunt Scriptura per accommodatiõem.

Vſus ſcripturæ ſacræ per accommodatiõem nihil aliud eſt, quam verba aliqua ipſius per extenſionem quandam ad eam rem applicare, quam nec ſacer Scriptori intellexit, neque illis verbis ſignificare voluit, non ſolum primariæ & hiftorice, ſed neque ſecundariæ, & mysticæ: id quod ſeq. diſput. ex definitione ſenſus literalis fiet magis manifeſtum. Nunc vero exemplis hæc definitio poterit illuſtrari. Canit Eccleſia de quouis Pontifice, & Conſiſtore, *Inuentus eſt inſtus, & in tempore iracundiæ factus eſt reconciliatio.* Quod tamen de Noe dixit Eccleſiaſticus cap. 4. nullum alium eiſdem verbis intelligens. Laudauit enim eo capite viros glorioſos præteriti ſæculi, inter quos numerauit Noe. Viurpat autem Eccleſia ea verba, quæ de illo dicta ſunt: quia id, quod per illa ſignificauit Scriptura de Noe, in quemlibet Pontificem conſeſſorem quoquo modo conueniunt, eſt enim inuentus inſtus ſuæ vitæ ſanctitate, & orans pro populo, Deum placauit. Sæpe etiam in miſſis B. Virginis, aut Sanctorum, ſimili accommodatiõem Scripturæ Eccleſia vitur.

Nec ſolum Eccleſia in cantu, & officio ſuo. Sed & ſacri etiam Scriptores interdum alterius antiquioris Scripturæ ſacræ verba per ſolam accommodatiõem referunt. Sic Apocal. 11. de duobus illis viris quos tempore Antichriſti prophetaturos per dies 1260. prædixit Ioannes, inquit: *Hi ſunt duo oliuæ, & duo candelabra in conſpectu Domini ſtantes.* Quæ verba parum mutata, de Ieſu ſacerdote filio Iofedech, & de Zorobabel duce Iuda antea dixiſſe Zachariam cap. 4. multi, grauesque Doctores exiſtimarunt: duos autem, de quibus Ioannes prædixit, eſſe Enoch, & Eliam, tradiderunt Ambroſius, Gregorius, Proſper, & Ricardus. Et ſane quacumque ratione velimus Zachariæ, & Ioannis ſenſum inueſtigare, dubium non eſt, de diuerſis eadem verba viurpalle, ac proinde accommodatiõem aliquam ibi ſubelle neceſſe eſt. Eadem verba accommodat Eccleſia in quadã antiphona ad

Eccleſ. 44.

Apocal. 11.

Ambroſ. Gregor. Proſper. Ricardus.